

Znalecký posudek č. 18/2023

Předmět:

Posouzení pravosti Českého šlechtického kříže.

Zpracovatel posudku:

doc. PhDr. Jiří Militký, Ph.D., DSc.

Sezimova 15

140 00 Praha 4

IČO: 69046948

Znalec z oboru ekonomika, odvětví ceny a odhady se specializací: archeologie a numismatika.

Znalecký posudek obsahuje celkem 11 stran, je předán zadavateli ve 2 vyhotoveních, z nichž každé má platnost originálu. Jedno vyhotovení zůstává v archivu znalce.

Číslo vyhotovení: 1

27. 9. 2023

1. ZADÁNÍ ZNALECKÉHO POSUDKU

1.1 Odborná otázka zadavatele

Posouzení pravosti Českého šlechtického kříže.

1.2 Účel znaleckého posudku

Ústní objednávkou zadavatele ze dne 25. 9. 2023 jsem byl požádán o zpracování znaleckého posudku za účelem ověření pravosti Českého šlechtického kříže. Prohlídka předmětu proběhla dne 25. 9. 2023.

Úkolem znalce je **posouzení pravosti Českého šlechtického kříže.**

1.3 Skutečnosti sdělené zadavatelem mající vliv na přesnost závěru posudku

Zadavatel nesdělil znalci žádnou skutečnost, která může mít vliv na přesnost závěru znaleckého posudku.

2. VÝČET PODKLADŮ

2.1 Popis postupu znalce při výběru zdrojů dat

Znalec od zadavatele obdržel fotodokumentaci předmětů k použití do znaleckého posudku.

2.2 Výčet vybraných zdrojů dat a jejich popis

Materiálem (zdroji dat) k podání znaleckého posudku byla prohlídka posuzovaného předmětu znalcem dne 25. 9. 2023.

Dalšími zdroji dat byly publikace a vyobrazení srovnávacích exemplářů.

Jedlička, R. – Sedlák, L. F. 2014: Český šlechtický kříž z roku 1814 – dochované exempláře (k 200. výročí založení). Signum. Zpravodaj Klubu faleristů v Brně 6/8, 361–365.

Koláčny, I. 2006: Řády a vyznamenání Habsburské monarchie. Praha.

Měřička, V. 1976: Rakouská, Rakousko-uherská záslužná a pamětní vojenská a občanská vyznamenání. Edice militaria. 2. část. Praha.

Měřička, V. 1985: Rakouské pamětní kříže z války 1813–1814. Edice militaria. Česká společnost přátel drobné plastiky. Praha.

2.2.1 Informace o předmětu

Posuzovaný předmět se nachází v soukromé sbírce.

2.3 Věrohodnost zdroje dat

Znalec konstatuje, že zdroje dat považuje za věrohodné.

3. NÁLEZ

3.1 Popis postupu při sběru či tvorbě dat

3.1.1 Místní šetření

Dne 25. 9. 2023 jsem uskutečnil jako znalec místní šetření na adrese Sezimova 15, 1440 00 Praha za účasti zadavatele posudku. Vše se konalo pod zadavatelovým dohledem. Zadavatel důvodům prohlídky posuzovaného předmětu rozuměl. Proti osobě znalce nevzněl žádné námitky.

3.2 Popis postupu při zpracování dat

Vyhodnotil jsem objektivně stav posuzovaného předmětu. Také jsem podle těchto zdrojů posoudil autenticitu. Znalec vyhodnotil objektivně stav posuzovaného předmětu takto:

Popis předmětu:

Český šlechtický kříž, 1814

Osmihrotý (maltézský) kříž s okrouhlým středem a ouškem pro závěs.

Lícni strana dekorace je pokryta granátově rudým smaltem se specificky vroubkovaným podkladem. Na středový medailon je umístěn bílý český korunovaný lev provedený

přihrádkovým emailem, kresba lva je zvýrazněná černou kresbou. Rubní strana dekorace je v plochách kříže pokryta granátově rudým smaltem s vroubkovaným podkladem. Středový medailon je proveden v bílém emailu s černým šestiřádkovým latinským nápisem:

**NOB BOHEMIS
BELLO. GALL.
FIDIS CORPORIS
CUSTODIBUS
FRANC.AUG.
MDCCCXIV.**

(„Českým šlechticům, věrným tělesným strážcům za francouzské války, císař František, 1814“)

Oko závěsu: oválné, v průřezu dovnitř prožlabené

Stuha: bílá se svislým červeným pruhem

Lit.: *Měříčka 1976*, 9–10; *Koláčný 2006*, 208–210 (zde odkazy na starší literaturu).

Materiál: zlato, email

Celková hmotnost 11,568 g; rozměry 25,1, x 29,6 mm

3.3. Historie dekorace a srovnávací materiál

Vyznamenání založil císař František I. (1792–1835) roku 13. 5. 1814 jako jednorázovou pamětní dekoraci pro skupinu 38 českých šlechticů, členů tzv. České Noblegardy. Ta doprovázela císaře na cestě do Paříže po slavném vítězství spojeneckých vojsk nad francouzským císařem Napoleonem I. v bitvě u Lipska (1813). Kříž fyzicky obdrželi až po svém návratu do Vídně v průběhu roku 1814 (k dekoraci např. *Koláčný 2006*, 208–210).

Český šlechtický kříž patří mezi nejvzácnější vyznamenání a je de facto prvním vyznamenáním na úrovni řádu, které bylo v rámci rakouského soustátí určeno výhradně pro království České.

Soupis nositelů českého šlechtického kříže z roku 1814 (*Měříčka 1985, 67*):

Velitelé:

1. Wrbna, Rudolf, hrabě, nejvyšší komoří
2. Wratislav Emanuel, hrabě, generál-major
3. Waldstein, Jiří, hrabě, plukovník
4. Wratislav Jan, hrabě, plukovník
5. Wratislav Prokop, hrabě, podplukovník
6. Pachta Jan, hrabě, podplukovník
7. Woračický Jáchym, hrabě, gardový podporučík
8. Linker Klement, svobodný pán, gardový adjutant

Gardisté:

9. Nostitz Josef, hrabě, major
10. Salm Jan, hrabě, major
11. Clam Bedřich, hrabě, major
12. Waldstein Arnošt, hrabě, major
13. Auersperg Arnošt, kníže, major
14. Kollowrat František Xaver, hrabě, major
15. Auersperg Vilém, kníže
16. Grubi (Hrubý) Josef, svobodný pán z Jelení a Schwanenheimu, rytmistr
17. Daun František, hrabě, rytmistr
18. Meraviglia Leopold, hrabě, rytmistr
19. Taaffe František, hrabě, rytmistr
20. Greiffenclau Karel, svobodný pán, rytmistr
21. Rey Karel, hrabě, rytmistr
22. Wrbna Eugen, hrabě
23. Puttig František Karel, hrabě
24. Kränzenstein Vincenc, svobodný pán, nadporučík
25. Windishgrätz Veriand, hrabě
26. Dobrzensky Prokop, svobodný pán
27. Stampach Jan Václav, hrabě
28. Waldstein Kristián (Vincent), hrabě
29. Nostitz Josef, hrabě, major
30. Enis Mac z Atteru Karel Alexandr, svobodný pán
31. Nigroni Jan Nepomuk, svobodný pán
32. Waldstein antonín, hrabě
33. Hildprandt Josef Maxmilian, svobodný pán
34. Puteani František, svobodný pán
35. Kränzenstein Tobiáš, svobodný pán
36. Spiegel Karel Raban, svobodný pán
37. Daczicky z Hesslova Jan Nepomuk, svobodný pán
38. Badenthal Josef Štěpán, svobodný pán

Ze všech 38 udělených křížů se do současnosti zachovalo nejméně devět podchycených exemplářů, z nichž navíc pouze některé byly ztotožněny s jejich původními nositeli (*Jedlička – Sedlák 2014*), skutečný počet dochovaných exemplářů je však vyšší. Značná část exemplářů je však již anonymní, bez možnosti ztotožnění původních nositelů.

V rámci tohoto posudku je shromážděno vyobrazení několika exemplářů, a to včetně dvou

soukromá sbírka (*Jedlička – Sedlák 2014*)

NM, Měříčkova sbírka

NM, OSČD

Rozdíly však existují také v provedení rubní strany, kdy nápis je sedmiřádkový a vzácně i šestiřádkový (*Měříčka 1985, 106*).

4. POSUDEK

4.1 Popis postupu při analýze dat

Znalec prostudoval dostupnou literaturu a elektronické zdroje a provedl prohlídku předmětu dne 25. 7. 2023.

4.2 Výsledky analýzy dat

Při posouzení předmětů jsem vycházel nejen z odborné literatury uvedené v kapitole 2.2, ale také z mnohaletých osobních zkušeností. Vzhledem k výše uvedeným informacím konstatuji, **že posuzovaný Český šlechtický kříž je dobovým autentickým originálem.**

4.2.1 Závěr šetření

Vzhledem k výše uvedeným informacím znalec konstatuje, **že posuzovaný Český šlechtický kříž je dobovým autentickým originálem.**

5. ODŮVODNĚNÍ

5.1 Interpretace výsledků analýzy

Znalec interpretuje výsledky analýzy dat zdroji, z nichž při zpracování vycházel, a dále z místního šetření – prohlídky posuzovaných předmětů, bez níž by nebylo možno znalecký posudek vypracovat, a dále ze svých mnohaletých zkušeností. Přezkoumatelnost jeho závěru vychází z výše uvedeného.

5.2 Kontrola postupu

Znalec provedl kontrolu svého postupu podle § 52 písm. a) až e) vyhlášky č. 503/2020 Sb., o výkonu znalecké činnosti.

6. ZÁVĚR

6.1 Citace zadané odborné otázky a odpověď na ni: Posuďte pravost Českého šlechtického kříže.

K posouzení pravosti posuzované dekorace lze shrnout:

Posuzovaný Český šlechtický kříž je nově objevený a v literatuře dosud neregistrovaný exemplář. Jeho původního nositele bohužel neznáme.

Formálním i řemeslným provedením je shodný s ostatními výše obrazově prezentovanými exempláři – odpovídá tvarem, zlatnickým provedením, způsobem provedení emailů (zvláště granátově rudým smaltem se specificky vroubkovaným podkladem) i rozměrem.

Oproti srovnávacím exemplářům vykazuje jiný tvar a kresbu lva, avšak právě ze srovnání jednoznačně vyplývá značná variabilita provedení – **každý kus je totiž zlatnickým originálem.**

Nápis na rubu je šestiřádkový, začínající slovy NOB BOHEMIS (a nikoliv NOB / BOHEMIS), což je vzácná varianta podchycená již literatuře jediným exemplářem (*Měřička 1985, 106*).

Posuzovaný Český šlechtický kříž lze považovat **za nejlépe zachovaný a dobově autentický exemplář.**

6.2 Podmínky správnosti závěru

Podklady pro zpracování znaleckého posudku i samotné místní šetření, při kterém byla provedena prohlídka posuzovaného předmětu předmětů dne 25. 9. 2023 umožňují znalci vyslovit závěr uvedený v odpovědi na otázku zadavatele v kapitole 6.1.

Znalec nepřibral ke zpracování znaleckého posudku konzultanta.

Smluvní odměna byla sjednána smlouvou se zadavatelem, znalečné je vyúčtováno v souladu s ustanovením § 31 zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, v platném znění. Náhrada nákladů znalce nebyla sjednána odchylně od zákona.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem si vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku, a to ve smyslu § 127a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a ve smyslu § 110a zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Znalecká doložka

Znalecký posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím Městského soudu v Praze ze dne 14. 5. 2001 č. j. Spr. 733/2000 pro obor: ekonomika, odvětví: ceny a odhady se zvl. specializací v archeologii a numismatice, zapsaný v seznamu znalců vedeném Ministerstvem spravedlnosti České republiky.

Znalecký úkon je zapsán v evidenci úkonů pod pořadovým číslem 18/2023.

Znalečné a náhradu nákladů účtuji dle přiložené likvidace na základě faktury č. 20/2023.

V Praze dne 27. 9. 2023

.....
doc. PhDr. Jiří Militký, Ph.D., DSc.
znalec